

De Journalist

Magazine van de VVJ

België-Belgique
P.B.
8900 IEPER 1
3/8136

Afgifttekantoor Ieper

Belgische pers niet naar Résidence Palace

Dossier Franstalige pers

Vertrouwen in de pers daalt

Inhoud

Actueel

Persfotografen ontvingen Nikon Press Photo Awards	4
Belgische pers niet naar Résidence Palace	5
Internet is geen massamedium	6
Papier her oder ich fall um...	
Vertrouwen in de pers gaat bergaf	7

Dossier

Martine Simonis: 'Individuele acties volstaan niet'	8
Onthaasten in Wallonië	9
Steun aan de pers: herbekeken in de Franstalige Gemeenschap	10
Noordelijke Europeanen lezen meer kranten dan zuidelijke	
Het proces van Steun aan de Pers	11
Waar zijn we mee bezig?	

Actueel

Journalisten hoeven niet meer door de regen	12
Zaak Goovaerts versus Tastenhoye niet naar Raad voor Deontologie	
Journalist Paul Cox overleden	

Mens achter het nieuws

Els Jacxsens: 'Ik was geen uithangbord'	13
---	----

Actueel

IndyMedia op zoek naar gerechtigheid	14
Word (opnieuw) lid van de VVJ/AVBB!	
Hoogmoed	15

Onder embargo

15

foto: Alain Boos

Redactie Le Matin:
afscheid nemen van
een onbestaand publiek.

Magazine van de Vlaamse
Vereniging van
beroepsJournalisten

2de jaargang
8 mei 2001, nummer 32
Verschijnt veertiendaags

Redactieraad

Laurent Coppens
Pol Deltour
Farid El Mabrouk
Wout Pittoors
Luc Standaert
Luc Vanheerentals

Redactie en coördinatie

Ann Deceunynck
Internationaal Perscentrum Vlaanderen
Grote Markt 40
2000 Antwerpen
Tel. 03/290 63 73
Fax 03/232 21 30
de.journalist@pandora.be
ann.deceunynck@euronet.be

Abonnementen en advertenties

Lisbeth Moons
Vlaamse Vereniging van
BeroepsJournalisten
Steenkoolkaai 9 b
1000 Brussel
Tel. 02/229.14.70
Fax 02/223.02.72
vvj@belgian-journalist.be

Abonnementsprijs:

3.200,- Bef per jaar
1.500,- Bef per jaar voor leden van de
Association des Journalistes Profes-
sionelles (A.J.P.), Vereniging van de
Journalisten van de Periodieke pers
(V.J.P.P.) en studenten.

Vormgeving

Prepress Publiwest

Drukkerij

Publiwest N.V.
Drukkerij Sansen
Nijverheidslaan 5
8970 Poperinge
Tel. 057/33 67 21
Fax 057/33 40 18

Lid van de Unie van Uitgevers van de
Periodieke Pers

VLAAMSE
VERENIGING VAN
BEROEPSJOURNALISTEN

Neem het gemiddelde

Wie eraan twijfelt of er nu echt zoveel verschil is tussen Vlaanderen en het Franstalige landsdeel, die moet gewoon eens naar het medialandschap kijken, of beter: de medialandschappen, want de gelijkenissen tussen de Vlaamse en de Franstalige pers zijn veel moeilijker te vinden dan de verschillen.

In Vlaanderen heeft het kranten- en tijdschriftenlandschap zich in de voorbije twintig jaar geconcentreerd tot een zestal sterke uitgeverbedrijven, die zich allemaal tot multi-mediagroepen hebben uitgebouwd. In Franstalig België zijn de krantenhuizen de voorbije decennia van de ene herstructurering in de andere gesukkeld, met onoverzichtelijke reddingsoperaties en overnames, die tot gevolg hebben dat tegenwoordig alle Franstalige kranten in België op een of andere manier met elkaar zijn verbonden. In Vlaanderen is 'De Morgen', als onafhankelijke progressieve krant uiteindelijk een succesverhaal geworden. In Franstalig België had geen mens een boodschap aan 'Le Matin', dat hetzelfde vaandel voerde. In Vlaanderen is de steun aan de pers iets uit de middeleeuwen dat hevig riekt naar 'oude politieke cultuur'. In het Franstalige landsdeel is steun aan de pers een actueel politiek onderwerp. En in Franstalig België is er nog een sectorale journalisten-CAO voor de kranten. In Franstalig België is het probleem van de 'valse zelfstandigen' aangepakt door solidaire actie van de journalisten. In Franstalig België is er ten minste één krant die een behoorlijke regeling heeft uitgewerkt voor de auteursrechten... In Vlaanderen ...

Het klopt natuurlijk dat een beroepsvereniging zich gemakkelijker kan laten gelden in een economisch landschap waar bedrijven constant een beroep op haar moeten doen om alweer een nieuw herstelplan aanvaard te krijgen, dan in een wereld waar de belangrijkste zorg van de bedrijfsleiding de besteding van de winst is. En het klopt natuurlijk nog meer dat we als Vlaamse journalisten niet zouden willen ruilen, want het is toch aangenamer werken in een gezond economisch klimaat. Maar er is een mentaliteitsverschil, en dat wordt misschien nog het best geïllustreerd door de column van VRT-collega Björn Crul in dit blad over zijn ervaringen bij de RTBf-collega's in Namen tijdens zijn stage met het Prins Filipfonds. Het lijkt waarachtig gezelliger bij de Waalse collega's.

Franstalige journalisten nemen meer tijd, ze zijn meer solidaire, ze komen meer voor hun rechten op, en ze zijn meer begaan met deontologie. Sceptici zullen zeggen: ze zijn gewoon conservatiever, en een verband leggen met de kwakkelende Franstalige media. Maar toch heb ik de indruk dat als je het gemiddelde zou kunnen maken van de Franstalige en de Vlaamse confraters, je zowat de perfecte journalist zou krijgen.

Luc Standaert

Foto: Johan Van Cutsem

Nikon Press Photo Awards voor Persfotografen

Drie persfotografen hebben op 10 april in het Museum van de Dynastie te Brussel prijzen ontvangen van de Nikon Press Photo Award.

Free-lance fotograaf Wim Kempnaers uit Deurne sleepte uiteindelijk de begeerde award van 100.000 Bef. in de wacht voor zijn foto 'België wint eerste match van het E.K. Supporters in Antwerpen'. Zijn prijs wordt voor de helft in geld uitbetaald. De andere helft mag Kempnaers besteden aan Nikon-fotomateriaal.

Twee andere genomineerden hebben een eervolle vermelding gekregen. Het gaat om Alain Boos met zijn werk 'Combien seront-ils?', een foto die gemaakt werd op de redactie van Le Matin, en waar de fotograaf zich afvraagt hoeveel journalisten zullen moeten afvloeien. De tweede eervolle vermelding gaat naar Stephan Vanfleteren (De Morgen) voor zijn foto 'Euro 2000. Een Engelse

voetbalfan toont zijn spierballen'. Beide fotografen krijgen een prijs ter waarde van 50.000 Bef. aan Nikon-fotomateriaal.

38 fotografen hadden aan de wedstrijd deelgenomen. De onderwerpkeuze was in principe vrij. De foto's moesten enkel een thema uit de Belgische actualiteit in 2000 in beeld brengen.

De jury heeft ook dit jaar weer gezocht naar de persfoto die van de meest uitzonderlijke journalistieke en artistieke waarde getuigde. 'Hoewel alle inzendingen van hoog niveau waren, hadden de drie geselecteerden net dat ietsje meer op het vlak van de invalshoek, de compositie en de journalistieke meerwaarde.'

De organisatie van deze wedstrijd gebeurt door Marcel Bryssinckx, PR-consultant van NV H. De Beuckelaer & CO (Nikon), i.s.m. de Belgische Foto- en Filmpers.

(AD)

Foto: Wim Kempnaers

Foto: Alain Boos

Foto: Stephan Vanfleteren

Radio CONTACT

Radio Contact groeide in 20 jaar tijd uit tot de grootste commerciële radio in België met meer dan 2 miljoen luisteraars. Radio Contact is het resultaat van de inzet van meer dan 200 medewerkers. Samen staan zij voor een jaarlijkse bruto omzet van meer dan 1 miljard frank. Een ploeg van 20 Franstalige en 7 Nederlandstalige journalisten verzorgt voor Radio Contact dagelijks nieuwsbulletins van 6 uur 's morgens tot 1 uur 's nachts. In het kader van haar expansieplannen in Vlaanderen zoekt Radio Contact nieuwe medewerkers.

Journalisten voor de regio's Antwerpen (ref. JJ-11), Limburg (ref. JJ-41), Kempen (ref. JJ-31), Oost-Vlaanderen (ref. JJ-21), Brabant (ref. JJ-51). U bent thuis in de netwerken die in uw regio het nieuws maken. U verzorgt eigen nieuwsprogramma's en levert toe aan de nationale nieuwsredactie. U kan zelfstandig werken en u hebt een radiofonische stem. Journalistieke ervaring helpt, maar enthousiasme en doorzicht zijn even belangrijk.

Freelance journalisten voor de nationale nieuwsredactie (ref. JJ-N2). U bent gebeten door de nieuwsmicrobe en gefascineerd door het medium radio. U hebt een radiofonische stem. U maakt voor de nationale nieuwsdienst actualiteits- en sfeerreportages en verzorgt vanaf de nieuwsdesk in Brussel mee de nationale nieuwsbulletins.

Programmamakers regionaal (ref. JM) en nationaal (ref. JM-N1) U hebt een enthousiaste maar tegelijkertijd professionele kijk op muziek. Uw profiel is jong, dynamisch en creatief. Liefst hebt u enkele jaren radio-ervaring.

Al deze functies elken vanzelfsprekend open voor zowel mannen als vrouwen. Spreekt een van deze radiojobs jou aan, stuur dan uw CV naar Radio Contact, Oorlogskruislaan 91, 1120 Brussel, ter attentie van Rudy Dierckx, directeur Radio Contact Vlaanderen of stuur een e-mail naar Katrin.Hergan@radiocontact.be. Vermeld altijd duidelijk de referentie van de job die u interesseert. De evaluatiegesprekken vinden plaats tijdens de tweede helft van de maand mei.

Dagelijks 2 miljoen luisteraars in België

Belgische Pers niet naar Résidence Palace

Luc Standaert

De raad van bestuur van de AVBB heeft op vrijdag 4 mei formeel beslist dat de beroepsverenigingen AVBB-VWJ-AJP niet zullen verhuizen naar het Résidence Palace-complex, waar op initiatief van premier Verhofstadt vanaf 1 juli e.k. een nieuw internationaal perscentrum wordt opgestart. De raad stelde vast dat de gevraagde huur te hoog ligt voor de beroepsverenigingen. Dat stelde ons voor een dilemma: indien we de prijs betaalbaar wilden houden dienden we genoegen te nemen met minder ruimte dan we momenteel aan de Steenkoolkaai hebben, wat mogelijke nieuwe initiatieven in de toekomst zou hypothekeren; evenveel of meer ruimte in huur nemen dan we nu hebben ging boven onze middelen. De door de Regie der Gebouwen gevraagde huurprijs was inderdaad een gunsttarief voor de Europabuurt aan de Wetstraat, maar de beroepsverenigingen hoeven ook niet per se in deze (dure) buurt aanwezig te zijn.

Daarbovenop kwamen nog de verhuiskosten en een schadevergoeding van 800.000 Bef aan onze huidige huisbaas, omdat we de huur niet tijdig opgezegd hadden. Deze weliswaar eenmalige kosten zouden toch tot gevolg gehad hebben dat de verenigingen voor enkele jaren vleugellam zouden zijn geworden. Ook de andere Belgische

partners - de verenigingen van de periodieke pers, van de sportpers, de Journalisten Auteursmaatschappij en de instituten voor journalistiek - gaan niet naar Résidence Palace. De Internationale Federatie van Journalisten (IFJ) en de Association de La Presse Internationale (API), dat is de vereniging van de buitenlandse journalisten die in Brussel werken, doen dat wel.

Het ziet er dan ook naar uit dat Résidence Palace vooral een centrum voor de buitenlandse pers zal worden. De Belgische beroepsverenigingen blijven wel met de IFJ en API praten over de eventuele oprichting van een dienstencentrum voor journalisten in Résidence Palace, hoewel ook dat centrum zich wellicht vooral tot buitenlandse journalisten zal richten. Persoonlijk betreur ik het mislukken van het Résidence Palace-project voor wat betreft de Belgische journalisten ten zeerste. Ik heb er sinds ik voorzitter van de VWJ-AVBB werd zeer veel tijd en energie in gestopt, en onder meer de IFJ en de API warm gemaakt voor het project. Maar uiteraard gaat de dienstverlening aan onze leden-journalisten en de toekomst van onze verenigingen voor op de deelname aan eender welk ander project.

ONZE INZET VANDAAG IS BIJDAGEN
AAN HET BOUWEN VAN EEN BETERE WERELD.

Winst of principes.
Is er een keuze?

We weten dat we
beoordeeld worden
op onze daden,
niet op onze woorden

We streven ernaar leider te zijn
in alles wat we ondernemen
op economisch, milieutechnisch
en sociaal gebied.
Daarom spelen onze ideeën over
Duurzame Ontwikkeling mee
in al onze commerciële beslissingen.
Om niet op een dag te moeten kiezen
tussen winst of principes.

Internet is geen massamedium

Op 2 mei werden in de tweede sessie van de Lentecyclus 'Media, Markt en Maatschappij' van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunst markante uitspraken gedaan tijdens lezingen rond 'nieuwe technologieën'. Dirk De Grooff, doctor en hoofddocent Communicatiewetenschappen aan de Katholieke Universiteit Leuven, hield er een lezing rond 'Stilte na de storm - de toekomst van de internetindustrie en -gebruiker.'

'De internetgebruikers worden ouder. Zij worden steeds minder intense gebruikers. Ze gaan het internet minder als hobby, meer professioneel gebruiken. Uit statistieken blijkt dat de gemiddelde internetgebruiker steeds minder hoog geschoold is. Internet krijgt dus een steeds bredere basis. De 'overhyped' markt wordt steeds meer uitgezuiverd. En dotcom-bedrijfjes sneuvelen er bij bosjes.'

'Shoppingsites worden wel bezocht, maar écht shoppen via internet doet slechts een zéér klein - eigenlijk verwaarloosbaar - gedeelte van de internetgebruikers.'

'Het business-to-business internetverkeer wordt steeds belangrijker. Het business-to-consumer verkeer, dat zo vaak spectaculair in de pers komt, is eigenlijk maar het topje van ijsberg! 'Het gratis aanbieden van internet is gedaan. Voor kwalitatief goede sites wordt

steeds meer geld gevraagd. Internet is dan ook helemaal geen massamedium. Massamedia hebben enkele zenders en veel ontvangers. Bij internet is dat net andersom. De verzenders hebben dan ook niet het monopolie van de boodschap. In dat geval is reclame heel ongeschikt.'

'De minst bekende maar belangrijkste trend is 'attention of the consumer'. Aandacht wordt steeds schaarser, omdat iedereen lijdt onder overlast aan informatie. Pers, reclame, telefoon, post-its van collega's, ... vragen dagelijks allemaal de aandacht. Die aandacht moet alsmaar meer versnipperd worden. De grote uitdaging voor verkopers is dan ook de aandacht toch gaande houden.'

(AD)

Column Papier her oder ich fall um....

Wout Pittoors

Ik heb iets tegen uitdrukkingen als 'de pan uitswingen'. Bij de melding 'de papierprijzen swingen de pan uit' is dat niet anders. Echter, wanneer de wereld van onze persmagnaatjes zich van dit stompzinnig cliché begint te bedienen, dan wordt mijn gevoel van esthetisch onbehagen overspoeld door een golf van wantrouwen. Niet dat ik niet grif wil aanvaarden, dat de gemiddelde vierkante kilometer Fins bos flink wat meer kost dan vroeger of dat ik niet wil geloven dat de prijs van het oud papier, van sommige overschotjes uit de textielindustrie en al de andere rommel, die door de molens van de papierfabrieken worden gedraaid, enkele onrustbarende procenten gestegen is.

Nee, mijn wantrouwen steunt op wat er de jongste maanden helemaal stroomafwaarts van die papiermolens aan het gebeuren is, bij de verkopers van dag- en weekbladen en al die andere periodieken. Als de winkelruimte waarin ze hun brood moeten verdienen aan de krappe kant is (cola-automaat, 'lottomachien', bakjes snoep en goedgevulde tabaksrekken niet vergeten asjeblijf, plus de ruimte voor al die pakken met 'onverkochten') dan mag het een wonder heten, dat ze de toestroom van al dat zo duur geworden papier de baas blijven.

De kranten bulken van de bijlagen en op de toonbank vecht een onoverzichtelijk geworden aantal magazines voor 's kopers aandacht.

Hoe kan dat eigenlijk ? Niet eens tien jaar geleden was het bij de uitgevers de bijna geijkte gewoonte voorstellen tot 'nieuwe initiatieven' laatlundkend te bekijken. Hun accountant kwam vanachter zijn stoffige boeken opdraven en ratelde een vaste lijst van argumenten af, die moesten bewijzen 'dat iets niet kon'.

't Zal dan nu de hoogconjunctuur wel zijn zeker want daar drijven de jongens van de publiciteit rijkelijk op. Het weze hen gegund maar het zegt tegelijk veel over de macht en vooral de onmacht van de in de aanvang genoemde 'persmagnaatjes'. Het zegt nog meer over de druk die op de beoefenaar van ons nobel ambacht kan uitgeoefend worden. Laat ons elkaar geen mietje noemen: bij sommige van de jongere 'periodieken' is het verschil tussen advertentie en 'redactionele inbreng' angstaanjagend vaag. De 'complaisance', al jaren typerend voor reis- en automagazines, wint dus veld en zelfs de dagbladen ontsnappen niet aan dat fenomeen. Tof, al die nieuwe jobs dank zij het reclamegeweld. Vraag is wat er van de journalistieke stiel in wezen gaat overblijven.

Vertrouwen in de pers gaat bergaf

Als je de sociologen met hun enquêtes mag geloven hebben steeds minder Vlamingen vertrouwen in de pers. Zes enquêtes uit de jaren 1995-2000 leren dat in deze periode gemiddeld slechts 20,6 procent der Vlamingen veel tot zeer veel vertrouwen had in de media. Hiermee bekleedt de pers de 14de plaats op 20 instellingen. Enkel de vakbonden, kerk, parlement, regering, gerecht en politieke partijen laten we achter ons. In 2000 had nog maar 15,7 procent veel tot zeer veel vertrouwen in de media. Bij vrouwen was dat slechts 13,6 procent. In 2000 bekleedden we de 15de plaats op 17 instellingen. De Journalist sprak hierover met VUB-socioloog Mark Elchardus. Eerst nog wat cijfermateriaal.

Luc Vanheerentals

Foto: Johan Van Cutssem

Mark Elchardus

Het vertrouwen in de pers blijkt nogal onderhevig aan schommelingen. Volgens een Leuvens ISPO-onderzoek had in 1995 16,8 procent van de Vlamingen veel tot zeer veel vertrouwen in de pers. In 1996 en 1997, zo blijkt uit APS-surveys, was er een flinke stijging tot respectievelijk 23 en 27,9 procent. In 1998 werden twee studies uitgevoerd. Het onderzoekscentrum van Elchardus spreekt van 15,9 procent, de APS-survey over 21,8 procent. Volgens Elchardus is zijn enquête

betrouwbaarder omdat de APS-studie het aantal laaggeschoolden onderschat. De APS-studies van 1999 en 2000 laten duidelijk zien dat het vertrouwen in de pers in vrije val verkeert. In 1999 heeft nog slechts 17,9 procent veel tot zeer veel vertrouwen in de pers, in 2000 15,7 procent. Het percentage dat weinig tot zeer weinig vertrouwen heeft, evolueert van 38,6 in 1995 tot 30,8 in 1997 om te stijgen tot 45 procent in 2000.

Alhoewel ons land de laatste 20 jaar uitgegroeid is tot het meest wantrouwige van West-Europa, dient men volgens Elchardus te vertrekken van de vaststelling dat het dalend vertrouwen in de instellingen een fenomeen is dat voorkomt in alle westerse landen. De oorzaak dient derhalve niet in de eerste plaats gezocht te worden in het functioneren van de instellingen of het gedrag van bepaalde personen maar wel in dieperliggende maatschappelijke ontwikkelingen. Ook de kortstondige fluctuaties - alles lijkt erop dat in ons land de affaire Dutroux in 1996-97 aan de basis ligt van het groeiend vertrouwen in de pers in deze jaren en van de klappen die het gerecht krijgt - brengen de VUB-socioloog niet op andere gedachte. "Een beetje afstand, twee zomers om precies te zijn, volstaat om vast te stellen dat louter om een jojo-achtige beweging gaat. Analyse is meer op zijn plaats dan anekdotiek".

Elchardus wijst met name drie maatschappelijke ontwikkelingen met de vinger: de opkomst van de kennismaatschappij, de secularisering en de evolutie van de verzorgingsmaatschappij. De kennismaatschappij maakt laaggeschoolden onbehaaglijk, wat aanleiding geeft tot wantrouwen ten opzichte van de maatschappelijke instellingen door wie men zich verworpen acht. Dezelfde kennismaatschappij maakt anderzijds de hooggeschoolden kritischer en op die

manier eveneens wantrouwiger ten opzichte van de instellingen. De secularisering leidt tot een vorm van levensbeschouwelijke en ideologische onverschilligheid die de bereidheid om instellingen te vertrouwen ondermijnt. De verzorgingsstaat tot slot heeft hoge verwachtingen gecreeërd ten aanzien van overheid en politiek, wat ertoe leidt dat de burger overheid en politiek verantwoordelijk stellen voor alle soorten frustraties.

Wat het dalend vertrouwen in de media betreft wijst Elchardus vooreerst op de toenemende commercialisering van de sector - waarover ook bij vele journalisten onbehagen bestaat - die de berichtgeving meer en meer drijft in de richting van scoops en sensatie. Uit de APS-survey blijkt overigens dat in 2000 10,1 procent van de Vlamingen de sensatiezucht van de media als een probleem ervaren. Het kan volgens hem ook een van de redenen zijn waarom het vertrouwen in de pers na de affaire-Dutroux sterk teruggelopen is. "De journalisten hebben zich, zij het niet noodzakelijk expliciet, een positie aangematigd dat zij in deze samenleving nog de enigen waren die men kon vertrouwen. De publieke opinie, die er eerst van overtuigd was dat enkel nog de pers overbleef om te vertellen hoe de zaken werkelijk in mekaar zaten, is achteraf echter met een kater blijven zitten omdat een aantal berichten onvoldoende correct waren en de berichtgeving in het algemeen teveel toegespitst op personen en feiten en te weinig op de structurele oorzaken van het gebeuren. Ik heb met name het gevoel dat de getuigenissen van X en de samenzweringstheorieën de pers geen goed gedaan hebben", aldus Elchardus.

Deze opmerkingen moeten volgens de socioloog gekaderd worden in de hoger vermelde maatschappelijke analyse. "Moest het vertrouwen in de samenleving al niet aangevreten zijn en de structuren al niet aangetast had de zaak-Dutroux nooit uitgelopen op een dergelijke crisis", aldus Elchardus. Zo heeft het onbehagen over de kennismaatschappij - het verklaringsmodel dat het zwaarst doorweegt - de media wellicht meer meer parten gespeeld dan andere instellingen. De media zijn in dezelfde context ook slachtoffer geworden van het feit dat ze ten tijde van de Dutroux-crisis een vertegenwoordigende functie hebben willen opnemen en zich op een bepaalde manier hebben willen opwerpen als spreekbuis van de vox populi. "We zien dat alle instellingen met een dergelijk vertegenwoordigend karakter zoals kerk, parlement, politieke partijen en dergelijke het zeer slecht doen. Andere instellingen die dat niet doen zoals wetenschap, artsen en onderwijs scoren veel hoger in de ogen van de publieke opinie".

Martine Simonis: 'Individuele acties volstaan niet'

Op 14 april 2001 is het laatste nummer van *Le Matin* verschenen. De Franstalige krant is nooit echt van de grond gekomen. In maart 1998 verrees de krant uit de as van *La Wallonie* en *Le Peuple*. De eerste was een vakbondskrant uit Luik, de tweede een socialistische krant uit Charleroi. Samen verkochten die op het einde nog maar 8.500 exemplaren. *Le Matin* is daar nog onder gezakt. Zij eindigde met minder dan 6.000 exemplaren. *Le Matin* had onderdak gevonden bij uitgeverij *Vers l'Avenir*. Maar toen deze uitgeverij, samen met de uitgeverijen *La Libre Belgique* en *La Dernière Heure* werd geherstructureerd tot *Mediabel*, startten de problemen. En toen *Mediabel* gedeeltelijk werd overgenomen door de VUM, liet de nieuwe voorzitter van deze raad van bestuur al heel snel weten geen interesse te hebben in *Le Matin*. In september 1999 werd een concordaat aangevraagd. In die periode bracht een nieuwe Franse uitgever, de groep *Presse Alliance*, redding. Met nog een lening van het Waals Gewest er bovenop, kon de krant herademen. In juli 2000 werden opnieuw moeilijkheden overwonnen. Nadat de krant drie maanden niet verschenen was, werd ze opnieuw gelanceerd. Maar op het einde van vorig jaar werd de Franse groep overgenomen door de Italiaanse groep *Poligrafici Editoriale*. Ook die liet weten geen belangstelling te hebben voor deze verlieslatende uitgave. In april 2001 kon de algemene vergadering niets anders doen dan definitief stoppen met de uitgave. Nog tot eind juni wordt een 'contactcel' behouden, voor het geval een nieuwe overnemer zich zou aandienen. *Le Matin* is niet de enige die het moeilijk heeft in Franstalig België. De *Journalist* peilde bij Martine Simonis, Franstalige nationaal secretaris van de AVBB, naar de achtergronden van de problemen in Franstalig België.

Interview: Ann Deceunynck
Vertaling: Wout Pittoors

Foto: Johan Van Cutsem

Martine Simonis

- Hoelang ben je al nationaal secretaris van de AVBB?

Martine Simonis: "Weldra is dat tien jaar. Destijds bestonden VVJ en AJP nog niet. De AVBB beheerde alle dossiers. Vandaag werken de drie beroepsverenigingen zij-aan-zij. Uiteraard zorgt dat voor een toename van het werkvolume...maar niet voor een stijging van het aantal personeelsleden. In die 10 jaar heb ik mij nooit moeten afvragen wat

ik 's anderendaags zou doen. Een boeiende functie maar erg afmattend als je niet uitkijkt..."

- Hoe zag je in die periode de Franstalige media evolueren?

"Ik maakte vooral een niet erg opwekkende evolutie mee. In haar geheel genomen is de economische situatie van de Franstalige kranten er onophoudelijk op achteruit gegaan. Het aantal lezers daalde gestaag, met 'L'Echo' als notoire uitzondering. De dagbladpers kreeg harde hervormingsnoten te kraken, ook op het sociale vlak, en ik vrees dat het nog niet gedaan is. De periodieke pers zit steviger in het zadel, maar hier zijn er nauwelijks nieuwe initiatieven... of ze mislukken (het 'Journal du Samedi' spartelt wanhopig om uit zijn asse te herrijzen). Bij de audiovisuele media mogen wijzigingen in het landschap verwacht worden. De RTBF is, na gesukkeld te hebben met pijnlijke 'sociale plannen', vandaag onder voogdijminister Miller het debatonderwerp bij uitstek geworden. Dat debat

betreft zowel de programmatie als de financiering en de structuur. De twaalf lokale TV-stations van de Franse Gemeenschap laten zich weliswaar gelden maar kunnen niet op stabiele financiering steunen en er hangen hergroeperingen in de lucht.

De audiovisuele privésector komt in de herfst met een nieuwe, autonome TV-zender. Inmiddels zoeken allerlei Internet-initiatieven hun weg maar geen enkele daarvan is leefbaar. De meest opvallende evolutie van de laatste tien jaar is ongetwijfeld het opduiken van de 'zuivere' managers, die de persbedrijven leiden alsof het gewone ondernemingen zijn, zonder rekening te houden met de eigenheid van het journalistieke werk."

- En toch stijgt het aantal beroepsjournalisten voortdurend...

"Inderdaad er is een constante toename, ook aan Franstalige kant. Maar relativeren is geboden want voor een deel is dit te danken aan de toeloop van beroepsjournalisten van de buitenlandse media met een kantoor in Brussel. Ook het aantal zelfstandige journalisten stijgt voortdurend maar trager dan in de andere Europese landen. Het beroep is ook niet zo uitgesproken 'vervrouwelijkt': 26 procent vrouwen vandaag tegen de 21 procent van 1994. Nochtans wegen die twee groepen veel zwaarder door bij de instap in het beroep. Bij de Franstalige stagiairs zit er dan 40 procent vrouwen en de zelfstandigen zijn dan goed voor 50 procent van de stagiairs. Maar dat levert geen massale toetreding tot de beroepsgroep op. Velen haken nog tijdens hun stage af omdat ze van hun journalistieke inkomsten niet behoorlijk kunnen leven. Op een markt die niet groeit is er spijtig genoeg geen plaats voor alle kandidaten..."

- En er blijven maar "valse zelfstandigen" rondlopen...

"In dat dossier heeft de AJP gescoord: na lange onderhandelingen en een stevige mobilisatie van de loontrekkende journalisten, de zelfstandigen en de 'valse zelfstandigen' (stakingsacties inbegrepen) sleepte de AJP de regulisering uit de brand van 25 valse zelfstandigen bij 'Le Soir' en van 40 bij

Dossier Franstalige Pers

'Sud-Presse'. Zowel bij de 'Editions de l'Avenir (Vers l'Avenir) als bij 'L'Echo' konden onze redactie-afgevaardigden beletten, dat deze 'onduidelijke' statuten ook daar zouden binnendringen.

De arbeidsrechtbank van Luik heeft ons flink geholpen bij onze acties tot regularisering door de frauderende uitgevers systematisch te vervolgen. Waakzaamheid is echter aan de orde en het dossier 'valse zelfstandigen' blijft een prioriteit bij de AJP. Immers sommige media zijn nog steeds niet in orde en anderen vinden nieuwe dingen uit die al even onwettig zijn. Eén les valt er wel te trekken uit deze strijd rond de valse zelfstandigen, namelijk dat door hun dossiers te koppelen aan andere, die uitsluitend loontrekkende journalisten betreffen (bij de CAO bijvoorbeeld) het de AJP is gelukt positieve resultaten te behalen.

- *Wat de CAO aangaat, hoe staan de zaken er aan Franstalige kant voor?*

"De AJP heeft van het sociale vraagstuk zijn hoogste prioriteit gemaakt en wil op het terrein waar over de verloning en de werkomstandigheden van onze leden wordt onderhandeld, aanwezig zijn. Toen de nationale CAO aan het einde van de jaren '90 uiteenspatte is de AJP over een CAO voor de Franstalige sector gaan onderhandelen. We streefden naar het herstel van een gemeenschappelijk onderhandelingskader voor alle Franstalige en Duitstalige persbedrijven. Een mobilisatie van de journalisten zorgde voor flink wat steun maar tegelijk was er ook de bereidheid van de Franstalige uitgevers in de schoot van de JFB om de sociale vrede met de journalisten te herstellen. De CAO voor de Franstalige sector laat toe dat er, naast de minimum salarisschaal, in de ondernemingen over de lonen kan worden onderhandeld. Twee elementen wegen daarbij door, namelijk de verbetering van de salarissen voor de jongeren en een zindelijke regeling voor het probleem van de auteursrechten.

In de andere sectoren bewoog er intussen niets. Over de CAO voor de week-

bladpers werd nog niet opnieuw onderhandeld en bij de 'audiovisuelen' zijn de werkvoorwaarden nog niet in correcte overeenkomsten gegoten. Daar moet nog aan begonnen worden...zodra de AJP over de nodige middelen beschikt."

- *Het journalistiek werk wordt niet alleen door de werkvoorwaarden bepaald. Hoe zit het met de "commerciële druk"?*

"De journalisten laten zich hier niet doen, zeer zeker niet. Er is heel wat gezonde weerstand te noteren binnen het beroep, enkele spijtige afwijkingen niet te na gesproken. De vraag heeft alles met deontologie te maken en staat dicht bij die over het syndicaal optreden. Waarom zouden journalisten niet collectief opstaan tot vrijwaring van hun beroepspeer en de deontologie. Individuele acties zijn nodig maar volstaan immers niet. Binnen de ploegen van de RTBF wordt zwaar gediscussieerd over de invloed van de kijkcijfers. De journalisten van de openbare omroepen zitten in de spits bij de strijd rond de opstelling van een redactiestatuut. Zowat alle kranten hebben een 'Journalistenvereniging' maar de resultaten zijn nogal ongelijk. De vraag naar een redactiestatuut is ook een zorg voor de AJP, die van plan is het dossier te koppelen aan de onderhandelingen rond de steun aan de pers."

Foto: VRT

Björn Crul

Onthaasten in Wallonië

Eind vorig jaar was ik vijf weken lang te gast bij de RTBF-redactie in Namen. Ik kon er stage lopen dankzij een beurs van het Prins Filipfonds, dat vorig jaar voor het eerst een uitwisselingscampagne voor journalisten organiseerde. Het was overigens via 'De Journalist' dat ik van die campagne af wist. Het leek me wel interessant om Wallonië eens van dichtbij te leren kennen, als dichtste buitenland van Vlaanderen. Daarnaast wilde ik ook mijn Frans bijspijkeren. We kennen allemaal wel voldoende Frans om op vakantie in de dagelijkse noden te voorzien, maar ik moest eerlijk bekennen dat ik, sinds ik in Brussel werkte, aanvoelde dat ik soms moeite had om gesprekken met Franstaligen te volgen.

Met het goedkeuren van Jos Bouveroux, hoofdredacteur van het VRT-radionieuws, trok ik dus in november naar Namen. De eerste dagen was het pompen of verzuipen, en vooral proberen zoveel mogelijk te begrijpen waarover de Naamse journalisten discussieerden. Frans was de verplichte voertaal, aangezien mijn gastheren en -vrouwen nauwelijks Nederlands begrepen. Ik moest me niet alleen aanpassen aan de taal, maar ook aan de sterk gedecentraliseerde RTBF-structuur, waarbij regionale productiecentra ook bijdragen leveren voor de nationale tv- en radio-journaals. De eerste twee weken hield ik het daarom hoofdzakelijk bij observeren...

Maar het enthousiasme waarmee ik in Namen ontvangen werd, was

hartverwarmend. Ik heb me nooit eerder zo snel thuis gevoeld op een redactie. En - wat ik zelf niet had verwacht - ik werd ook vrij snel ingeschakeld in het productieproces. Mijn Vlaamse kijk op federale en Waalse dossiers bleek voor het team van Martine Van Breuseghem en Pierre Marlet een welgekomen input in de uitzendingen. Van communautaire spanningen was op geen enkel moment sprake. Al viel me wel de gevoeligheid op voor wat in Vlaanderen gebeurt. Waalse journalisten liggen veel meer wakker van Vlaanderen dan wij over wat bij hen gebeurt. Zelf heb ik ook mijn visie over het zuiden moeten aanpassen. Ik heb veel respect gekregen voor bijvoorbeeld het 'Contrat d'Avenir' en de manier waarop Wallonië probeert zichzelf te her-lanceren in de 21ste eeuw.

Een van de meest gestelde vragen zowel tijdens als na mijn stage, was die naar de verschillen tussen Vlamingen en Walen. Ze zijn er, maar vaak minder frappant dan we vermoeden. Als ik er toch een-tje uitpik, dan is het wel dat we van de Walen veel kunnen leren op het vlak van 'onthaasting'. Mijn Waalse collega's maakten nieuws van 5 uur 's ochtends tot na 19 uur 's avonds. Maar daarbij werd wel ruim de tijd genomen voor een persoonlijk gesprek, een rustig middagmaal, de Waalse 'joie-de-vivre' zeg maar. Eenmaal je dat ritme gewoon bent (en ik moest echt wel even hard op de rem gaan staan), is het een verademing. Een stage met het Prins Filipfonds kan ik iedereen aanraden.

Björn Crul
journalist VRT-radionieuws.

Steun aan de pers herbekeken in Franstalige gemeenschap

De regering van de Franse Gemeenschap keurde vorig jaar september een voorontwerp van decreet goed tot het diepgaand wijzigen van de steun aan de pers in de Franse Gemeenschap. De tekst hiervan wacht nog op de goedkeuring door de Raad van State maar ook op instemming van de Europese Commissie omdat het subsidiëren van de pers als staatssteun en dus als concurrentievervalsing kan worden beschouwd.

De hervorming heeft niets met het bedrag van de steun aan de pers te maken want dat blijft ongewijzigd hoewel het voortaan zal overgemaakt worden aan een 'Stichting voor de geschreven pers'. De hervorming heeft alles te maken met de criteria, gehanteerd voor het toekennen van de steun. De AJP is verheugd omdat twee van haar voorstellen in het voorontwerp werden opgenomen. Het betreft de "sociale clausules" aan de ene kant en de "clausules over de redactionele democratie" aan de andere. Voortaan kan een krant geen steun meer krijgen, indien wordt vastgesteld dat de salarisschalen voor loontrekkende journalisten of de tarieven voor zelfstandige journalisten, de auteursrechten van de journalisten en ook de afspraken gemaakt in verband met de opleiding, niet worden gerespecteerd.

Deze "sociale clausule" komt onder toezicht van de AJP en die brengt jaarlijks bij de minister daarover een advies uit. Dat geldt ook voor de "clausules over de redactionele democratie" die de redacties het recht schenkt een "Journalistenvereniging" op te richten, partij te zijn bij het collectief verdedigen van de morele belangen van de redactie en bij de aanwijzing van een hoofdredacteur.

Men staat nog ver van een echt redactiestatuut maar toch zijn de beide clausules en vooral het toezicht van de AJP een echte stap in de goede richting. Natuurlijk zijn de dagbladuitgevers er niet over te spreken: het lobbyen rond deze hervorming is nog niet gedaan...

Martine Simonis
Nationaal Secretaris AVBB-AJP

Noordelijke Europeanen lezen meer kranten dan zuidelijke

Er bestaan in Europa grote verschillen in dagbladconsumptie tussen het 'noorden' en het 'zuiden'. Noordelijke Europeanen lezen beduidend meer kranten dan wie in het zuiden van het continent woont. In de Scandinavische landen, Nederland, Duitsland, Groot-Brittannië, Zwitserland en Oostenrijk worden er procentueel het meeste kranten gelezen.

De Gentse hoogleraar Els De Bens signaleert in haar pas heruitgegeven standaardwerk over De Pers in België (zie de vorige DJ) dat communicatiewetenschappers nog steeds naar een sluitende uitleg zoeken voor het verschil. Licht het aan een beter distributiesysteem? Is het de stimulering van abonnementen die de lezerstrouw vergroot? Of is er een samenhang met opleidingsniveau of inkomen? Is er in landen als Spanje en Italië een meer uitgesproken beeld- en praatcultuur? Misschien heeft het ook te maken met het feit dat protestantse landen een stevigere leestradiatie kennen. Of licht het aan het weer, dat mensen in het Noorden zich vaker buigen over

literatuur?

Volgens professor De Bens is het hoe dan ook geen toeval dat in de meeste landen met een hoge dagbladconsumptie de overheid een uitgesproken steunbeleid voert ten overstaan van de dagbladpers. Daar vallen directe en indirecte maatregelen onder, ook leescampagnes bij voorbeeld. Vooral de Scandinavische landen staan hier model. In Zweden en Noorwegen werd reeds in de jaren zeventig een goed selectief steunsysteem toegepast.

Het belet niet dat in de meeste landen, ook deze waar veel dagbladen gelezen worden, een stagnering of lichte achteruitgang van de consumptie waar te nemen valt. De laatste tien jaar daalde de gezamenlijke oplage in de EU-landen met 8,3 procent, wat toch ongeveer 5 miljoen krantenlezers impliceert. Opvallend daarbij is dat het overal vooral jonge, beroepsactieve volwassenen tussen 25 en 35 jaar zijn die afhaken.

(PD)

Het proces van de steun aan de pers

Het doorvoeren van een hervorming bij de steun aan de pers (zie pagina 10) plaatst de Franse Gemeenschapsregering al dadelijk voor een ernstig probleem. Het Arbitragehof kreeg namelijk een prejudiciële vraag op zijn bord over de grondwettelijkheid van deze subsidiëring, meer bepaald voor wat de "compensatiebetalingen" betreft. Immers, de steun aan de pers bestaat uit twee elementen. Er is primo de "directe" steun (36 miljoen Bef) rechtstreeks gestort door de Franse Gemeenschap en secundo zijn er de "compensaties" (185 miljoen Bef) gestort door de RTBF en RTL-TVI. De compensaties spruiten voort uit de sinds 1987 toegelaten publiciteit op radio en TV. Ze moeten het verlies aan reclamegeld hierdoor bij de dagbladen geleden, compenseren en worden berekend op basis van de publiciteitsinkomsten van de audiovisuele media. Het systeem heeft tien jaar lang zonder al te grote moeilijkheden gewerkt. Maar nu hebben de uitgevers de RTBF gedagvaard, omdat ze menen dat die

een gedeelte van zijn "sponsoring" niet heeft meegerekend. De zaak wordt vandaag behandeld door het Brusselse Hof van Beroep, dat blijkbaar oren heeft naar de stelling van de RTBF-advocaten. Die pleiten dat de steun eigenlijk een vorm van verdoken belasting is en om belastingen te mogen heffen moet er aan zekere wettelijke voorwaarden voldaan worden. Het is nu aan het Arbitragehof om te adviseren. Worden de compensaties als onwettelijk beschouwd, dan volgt de schrapping en misschien zelfs de (retro-actieve) terugbetaling ervan. Men kan zich voorstellen dat het totnogtoe eerder discreet gevoerde juridisch steekspel dan meteen een explosief dossier wordt waarvoor de Franse Gemeenschapsregering een politieke oplossing gaat moeten vinden.

Martine Simonis
Nationaal Secretaris AVBB-AJP.

Column Waar zijn we mee bezig?

Maandag 23 april. Een commando van Tsjetsjenen heeft het Swisshotel in Istanboel overvallen en gijzelt tientallen gasten. Er zijn zes Belgen "betrokken bij de gijzeling", wat betekent dat één koppel bij het begin van de overval samen met tientallen andere gasten ontsnapt is, één koppel echt gegijzeld werd, en één koppel de hele gijzeling heeft uitgezeten in zijn hotelkamer, en de situatie volgde via CNN op tv. De hele gijzeling uitgezeten inderdaad, want maandagmiddag is alles opgelost, zonder bloedvergieten, met excuses van het commando voor de overlast, als het ware. Een leuk fait divers, dat in de vaderlandse pers - zowel print als audio-video - breed wordt uitgesmeerd. 's Avonds blijkt dat de openbare omroep zelfs een ploeg ter plekke heeft gestuurd. Niks aan de hand op het eerste gezicht. Maar om puur persoonlijke redenen heb ik de jongste maanden wat meer belangstelling voor Turkije dan de gemiddelde Belg. Ik was begin april in Istanboel, en ik kwam daar in een land dat aan de rand van de afgrond stond. Het Turkse pond was weer eens door de vloer gezakt. Op de vele Turkse tv-zenders waren dagelijks beelden te zien van woelige betogingen waar het ontslag van de regering-Ecevit werd geëist, en gevechten tussen manifestanten en ordestrijdkrachten in het hele land, waarbij trouwens in Ankara een dode viel. Oud-premier Erbakan van de

islamitische partij - toch een naam die hier niet onbekend is - werd bij een bezoek aan de beroemde bazar van Istanboel uitgescholden voor dief en letterlijk weggejaagd door de winkeliers. En in de pers stonden verhalen over superminister van economie Dzejngis die aan intimi verteld had dat hij geen oplossing meer zag.

Terug in België was ik benieuwd naar de neerslag van dat alles in de kranten. Ik zit intussen lang genoeg in dit vak om te weten dat ik tussen de korte berichtjes moest zoeken. Maar ik vond niets. Nu is Turkije niet de andere kant van de wereld als (eeuwig) kandidaat-lid van de Europese Unie. Bovendien weten we dat de democratie in Turkije nog altijd een kasplantje is, en dat het leger zichzelf nog steeds beschouwt als de testamentuitvoerder van Atatürk en altijd klaarstaat om een handje te helpen.

En het zal bekend zijn dat er in België nogal wat Turken wonen. Je zou dus denken dat er een 'markt' is voor nieuws uit Turkije. Financiële crisis in Turkije - met begin april toch een serieuze dreiging voor een politieke crisis - was geen item. Alleen als enkele landgenoten een halve dag hun hotel niet in of uit kunnen, rukken we met man en macht uit. En dan vraag ik me toch af waar we in dit vak mee bezig zijn.

L.S.

Journalisten hoeven niet meer door de regen

Foto: Johan Van Cutsem

Nieuwe gebouwen voor De Persgroep

De journalisten van De Persgroep hoeven dank zij de ingebruikna-

me van een nieuw gebouw te Kobbegem niet langer door de regen om bij slecht weer hun refter te bereiken. Een ander voordeel is dat de sportredactie nu dicht bij de algemene redactie van Het Laatste Nieuws zit. Beide afdelingen zijn nu met elkaar verbonden met een glazen deur. Tot voor kort huisde de sportredactie één verdieping lager dan de algemene redactie.

De nieuwbouw bevat naast een fraaie inkomgedeelte ook een nieuw refter en auditorium, en ook nieuwe ruimten voor de directie. De tuinaanleg rondom het complex aan de Brusselsesteenweg te Kobbegem gebeurde enkele weken geleden met bekwame spoed, maar vertraagde nadien wat. Die vertraging werd vastgesteld net op het ogenblik dat beslist was dat De Persgroep niet naar de beurs zou trekken. Een en ander kan natuurlijk ook gewoon te maken hebben gehad met de aanhoudende regen in die dagen.

(AD)

Zaak Goovaerts versus Tastenhoye niet naar Raad voor Deontologie

Gwendoline Lawaisse

De klacht van senator Leo Goovaerts tegen Guido Tastenhoye, ex-journalist van Gazet van Antwerpen en momenteel volksvertegenwoordiger voor het Vlaams Blok, wordt niet doorgestuurd naar de Raad voor Deontologie. Het Bureau van de AVBB meent dat de klacht niet binnen een redelijke termijn ingediend werd.

Goovaerts diende zijn klacht pas op 29 maart jl. in, hoewel de feiten dateren van twee jaar geleden. Toen publiceerde Tastenhoye, als journalist van de GvA, een artikel dat leidde tot het aftreden van VLD-senator Leo Goovaerts. Volgens de klacht zou Tastenhoye daarbij uitspraken van Goovaerts hebben verdraaid, en er dubbelzinnige commentatoren aan hebben toegevoegd. Zo uitte de senator in het interview tot drie maal toe felle kritiek op VLD-voorman Guy Verhofstadt, wat Goovaerts geheel ontkent. Goovaerts werd vervolgens wel door de VLD uitgespuwd, en hierdoor zou Tastenhoye dan

weer de weg vrij gekregen hebben om een eigen politieke carrière uit te bouwen...

De zaak Goovaerts/Tastenhoye kreeg inmiddels de allures van een ware echtscheidingsprocedure, waarbij de een de ander aanklaagt. Eerst daagde Leo Goovaerts Tastenhoye voor de rechtbank. Hij eiste een schadevergoeding omdat Tastenhoye met zijn interview het ontslag van de VLD-senator veroorzaakte. Kort daarop klaagde Tastenhoye Goovaerts aan wegens laster en eerroof. Zo werd de hele burgerlijke procedure op de lange baan geschoven.

Met zijn klacht bij de Raad voor Deontologie was Leo Goovaerts er allicht op uit zijn gerechtelijk dossier te stofferen. Tevergeefs dus, want het Bureau van de AVBB vindt de feiten te passé en verklaart de zaak onontvankelijk.

Journalist Paul Cox overleden

Op 61-jarige leeftijd is Paul Cox, ex-redacteur van Het Laatste Nieuws, plots overleden te Schepdaal. Cox kwam om bij een verkeersongeval met een bestelwagen in de nabijheid van de bloemenwinkel van zijn echtgenote.

Paul Cox ging op zijn 51ste reeds met bruggpensioen. Hij was één van de eersten die bij De Persgroep een individuele afscheidsregeling onderhandelde.

Sedert hij met bruggpensioen was, maar ook toen hij nog regionaal redacteur was voor Het Laatste Nieuws, hielp Cox veel in de goeddraaiende bloemenhandel. Korte tijd geleden hadden Cox en zijn vrouw echter besloten de winkel van de hand te doen en samen 'echt' met pen-

sioen te gaan.

Paul Cox was jarenlang regionaal redacteur voor de regio Brussel/Brabant van Het Laatste Nieuws. 'Hij was een echte regiojournalist die er nog vaak op uit trok, bijvoorbeeld voor het bijwonen van gemeenteraadszittingen'. 'Als een echte Brabander dronk hij graag - maar zonder te overdrijven - mee een pint, hij was een joviale collega'. 'Hij liet nooit verstek gaan voor de krant, ook al moest hij bij tijd en wijle zijn nachtslaap eens opofferen'. 'Cox ging altijd recht door zee. Als hij neen zei, dan bleef dat ook neen - zelfs in discussie met de hoofdredacteur'.

(AD)

Paul Cox

Foto: De Persgroep

Mens achter het nieuws

Els Jacxsens: 'Ik was geen uithangbord'

'Ik had overal gesolliciteerd behalve daar waar ik terecht gekomen ben.' Els Jacxsens zal nooit vergeten hoe ze precies bij de radioredactie van 'Voor de Dag' aanlandde, terwijl ze bij 'heel de BRT' had gesolliciteerd, precies behalve bij 'Voor de Dag.'

Ann Deceunynck

Foto: Johan Van Cutsem

Els Jacxsens

De Gentse Els Jacxsens studeerde Pers en Communicatiewetenschappen. Na haar twee kandidaatsjaren deed ze een stage bij Radio 2 te Gent. Dat beviel beide partijen zo goed, dat Els er tijdens haar licentiaatsjaren een jobbe van één dag per week aan over hield. 'Dat was twee jaar ideale ervaring. Zonder afbreuk te willen doen aan het belang van regionale journalistiek, durf ik toch zeggen dat het 'maar' regionaal werk was. Ik kreeg de kans kreeg om fouten te maken zonder te worden afgeschoten.'

Nadat ze afgestudeerd was, wist Els heel goed dat ze in de audiovisuele pers terecht wilde komen. Ze solliciteerde bij 'heel de Reyerslaan', en kwam bij het ochtendprogramma 'Voor de Dag' terecht.

Intussen is 'de Reyerslaan' geëvolueerd, maar Els Jacxsens voelt zich er na méér dan tien jaar nog altijd opperbest. 'Voor de Dag' was een schitterende kweekschool. Ik heb er véél kritiek gekregen, maar ook véél geleerd.'

In 1995 kwam ze op de sportredactie van de televisie terecht. 'Dat kwam er haast toevallig van. Aan één van mijn collega's werd gevraagd of hij zich kandidaat wilde stellen voor die job. Hij zag dat niet zo zitten. Ik zei voor de grap dat ik in zijn plaats zou solliciteren. Ik heb dat uiteindelijk ook echt gedaan.'

'In dezelfde periode kwam ook Fien Sabbe bij onze sportredactie terecht. Zij is er na korte tijd weer verdwenen. De verwachtingen tegenover haar stonden erg hoog gespannen. Zij was een 'naam'. Misschien had ik wel het voordeel dat ik een 'nobody' was. Ik kwam ook niet op het scherm. Ik was geen uithangbord.' 'Sportjournalistiek is eigenlijk niet echt anders dan andere journalistiek. Je moet weten hoe je een stuk schrijft. En ik wist blijkbaar voldoende af van sport. Me aanpassen aan een mannelijk gezelschap, had ik thuis al geleerd. Ik groeide op tussen vier broers.'

Sinds 1 januari 2001 is Jacxsens eindredacteur op de TV-sportredactie. 'Mijn eerste doel is nu daar zo goed mogelijk in te worden. Ik ben niet iemand die de toekomst echt uitstippelt. Zo lang ze mij hier willen en zo lang ik het werk graag doe, blijf ik hier. Om de files voor te zijn, kom ik hier om 7 uur 's ochtends toe. Dat eerste uurtje is trouwens zalig om te werken. Je wordt door niemand gestoord. Ik blijf alle dagen tot na het journaal van 19 uur. Dat zijn dus wel lange dagen.'

'Misschien heb ik wel geprofiteerd van positieve discriminatie. Ik weiger te denken in die termen 'man/vrouw'. Ik besef dat we met weinig zijn, maar ik maak daar geen excuus van. De recruitersbasis is kleiner. Er zijn gewoon minder vrouwen die als journalist aan de slag willen, en er zijn ook nog eens minder vrouwen die geïnteresseerd zijn in sport. Sport blijft nog altijd wat een mannenwereld. Vrouwelijke sportjournalisten ondervinden iets meer weerstand. Bij 'meer gemengde' sporten als zwemmen en judo valt het nogal mee, maar de Tour-mentaliteit is er bijvoorbeeld nog niet rijp voor. Zo lang een aantal ploegleiders de renners blijven de omgang verbieden met hun eigen vrouw tijdens de Tour, moeten wij ons geen illusies maken ... In zo'n situaties is het aan onszelf om daar tegenin te gaan.'

IndyMedia op zoek naar gerechtigheid

Een nieuwsprovider die zonder reclame-inkomsten werkt? Het bestaat! IndyMedia is een magazine dat gratis actualiteit verspreidt via het internet. Doelstellingen en werkwijze doen IndyMedia in alle opzichten verschillen van een klassiek journalistiek product.

————— Gwendoline Lawaisse

In België werken zo'n 150 medewerkers mee aan de berichtgeving op de IndyMedia-site. Ze publiceren onbetaald artikels in de volle overtuiging dat de hedendaagse berichtgeving ook anders kan. Die vrijwilligers zijn niet noodzakelijk professionele journalisten. Waar het hun om gaat, is zich te distantiëren van de klassieke media. Ze keren zich uitdrukkelijk tegen items als 'Koen Wouters en Carolijn Lilipati heimelijk getrouwd'. Voor deze media-activisten staat niet de wereld van de VIPS op het voorplan. "Wij willen de wereld tonen wat er werkelijk gebeurt", zegt Han Soete, een van de initiatiefnemers. "Wij willen verslag uitbrengen over wat er zich afspeelt bij de mensen in elke hoek van deze wereld."

Al wie er een uitgesproken antikapitalistische mening op nahoudt en graag schrijft over sociale beweging en actie, is welkom bij IndyMedia. De verslagen kunnen in alle mogelijke vormen worden doorgestuurd, wat je direct merkt als je naar de site <http://belgium.indymedia.org> surft. Je kan er kiezen uit een gamma geschreven verslagen, maar ook uit gesproken en zelfs op video vastgelegde reportages. Er is ook een ikoontje waarop staat: 'Publiceer!'. Wie daarop klikt vindt enkele instructies, en kan onmiddellijk aan de slag. Gaat iemand niet akkoord met een bepaald artikel, dan heeft hij de mogelijkheid om zijn commentaar toe te voegen. Alleen spijtig dat het internetmagazine voorlopig maar weinig up-to-date is. Neem nu 3 mei, de Werelddag van de Persvrijheid. Daar verwacht je toch iets over op IndyMedia, maar nee hoor.

Geëngageerd

Op 21 april jl. publiceert De Morgen een artikel onder de kop 'Op zoek naar gerechtigheid voor Sémira'. Zestien leden van het Collectif Contre les Expulsions (CCLE) bezetten de dag voordien het kabinet van minister Vande Lanotte (SP). Zij vonden dat niet enkel rijkswachters verantwoordelijk waren voor de dood van Sémira. "De groep meent dat Vande Lanotte schuldig is aan het invoeren van het kussentje", lezen we in de krant. Ideale kost voor IndyMedia natuurlijk, en dus trok ook Raf Custers,

mede-oprichter van het magazine, die vrijdag naar het kabinet van Vande Lanotte. Een beetje te laat toegekomen, holde hij met zijn camera de actievoerders achterna die zich op dat ogenblik al op de tweede verdieping van het kabinet hadden verschanst. Weinig later werden niet alleen de actievoerders, maar ook Raf Custers gearresteerd.

In De Morgen heette het toen dat "een van de activisten zich met een perskaart en een fotocamera op het kabinet had aangemeld". "Onder de dekmantel van journalist kreeg hij toegang tot de derde verdieping. In zijn zog volgden vijftien andere activisten". Voor Raf Custers was dat het einde. Niet alleen was hij door de rijkswacht voorgeleid en had hij nog steeds zijn camera niet terug, op de koop toe moest hij nu ook nog eens van journalistieke vakgenoten vernemen dat hij een valse journalist zou zijn. Een lezersbrief, waarin de IndyMedia-verslaggever een en ander rectificeerde, bracht gelukkig enig soelaas.

IMC

IndyMedia ressorteert onder het IMC ofte Independent Media Center, een internationaal netwerk van media-activisten. IMC ontstond in Seattle, in de aanloop naar de protesten tegen de Wereldhandelsorganisatie eind 1999. De initiatiefnemers wilden bewijzen dat het mogelijk was om zonder de steun van grote kapitaalgroepen nieuws te brengen. Ze trokken de straten in en brachten verslag uit vanop de plaats van de gebeurtenissen.

Een half jaar later werd een IMC op poten gezet in de Amerikaanse hoofdstad Washington. Op dat ogenblik hielden het IMF en de Wereldbank er hun halfjaarlijkse bijeenkomst. In juni 2000 was het de beurt aan België. Aanleiding was de bijeenkomst van de Europese werkgeversorganisatie Unice in Brussel. Ondertussen heeft haast elke VS-staat een eigen IMC. In Europa werden al meer dan tien centra opgericht. Canada, Australië en Zuid-Amerika bouwen ook langzaam een stevig netwerk uit. Enkel Azië en Afrika zitten voorlopig slecht op dreef.

Word (opnieuw) lid van de VVJ/AVBB !

Het is nog niet te laat voor de hernieuwing van uw lidmaatschap bij de VVJ voor 2001. Pro memorie volgen hieronder nog eens de (onveranderd gebleven) bedragen.

LEDEN	Redacteurs	Foto- en filmjournalisten
Beroepsjournalisten en actief gepensioneerden	3.500,- F	4.500,- F (incl. sportperskaart)
Stagiairs	2.500,- F	3.500,- F (incl. sportperskaart)
Ereleden	2.000,- F	2.000,- F

NIET-LEDEN	validatievignet perskaart	validatievignet autopersplaat
	575,- F	975,- F

Betalen kan op rekening nr. 210-0319706-46 van de VVJ, dit met vermelding van uw erkenningsnummer (N..... of NS.....). Stagiairs die hun stagiairperskaart voor het jaar 2001 wensen, moeten aansluiten bij de VVJ. Zij dienen tevens een vragenlijst in te vullen (te verkrijgen op het secretariaat) en deze samen

met een pasfoto (twee foto's voor de stagiairs van de foto- en filmers) ten spoedigste naar ons adres terug te sturen. Voor alle bijkomende vragen is ons secretariaat elke dag telefonisch bereikbaar van 10 tot 12.30 u en van 14 tot 16 uur. Tel. 02/229.14.70 - Fax 02/223.02.72

Hoogmoed

Er wordt regelmatig geschreven dat de financiële journalisten in Vlaanderen hun werk niet naar behoren hebben gedaan in de zaak Lernout & Hauspie. Dat is een zienswijze die niet alleen op feiten is gestoeld, maar ook gevaarlijke implicaties heeft voor de journalisten in het algemeen. Het verwijt dat de financiële journalisten de vervalsing van de boeken bij het spraaktechnologiebedrijf eerder hadden kunnen uitbrengen, laat immers uitschijnen dat ze over de middelen beschikken om de boeken van een bedrijf te controleren. Dat is natuurlijk niet het geval. De controle van de boeken gebeurt door de commissaris, die de bevoegdheid heeft om de boeken in te kijken en bijkomende informatie op te vragen. De journalist heeft die bevoegdheid niet.

Een journalist kan vermoeden dat er iets niet klopt, maar zonder feiten staat hij of zij machteloos als er fraude wordt gepleegd. De zaak Lernout & Hauspie kwam dan ook pas aan het licht toen een 'deep throat' The Wall Street Journal met zeer gericht, correcte en verifieerbare informatie begon te

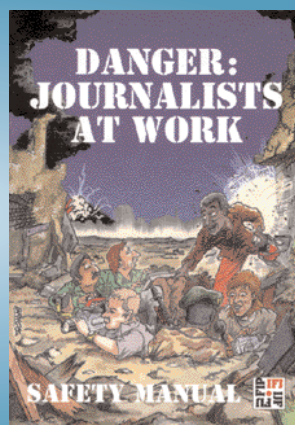
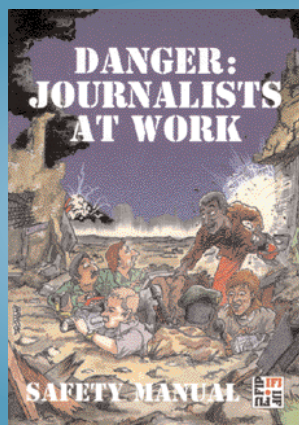
voeden. Het verwijt getuigt ook van hoogmoed omdat het de gevaarlijke illusie creëert dat de resultaten die een bedrijf bekendmaakt, werden gecontroleerd door de journalisten. Dat is uiteraard niet het geval voor uitspraken of mededelingen die worden gedaan in de pers.

Geen enkele politieke journalist is aansprakelijk voor de misleidende of leugenachtige verklaringen die sommige socialistische politici deden ten tijde van het Agusta-schandaal, om maar een voorbeeld te geven. En de Humo-redacteurs deden evenmin hun werk niet naar behoren als ze leugenachtige uitspraken voor waarheid afdrukten van veroordeelde misdadigers. Gewoon omdat ze niet de middelen hebben om alles na te trekken. Wie tenslotte denkt dat het kinderspel is schriftvervalsing in een jaarrekening aan te tonen, is steeds welkom bij ondergetekende voor een demonstratie.

Erik De Leye,
journalist van de Financieel-Economische Tijd

Onder embargo

Willen journalisten alstublieft ophouden met informatie over ongevallen in te winnen via de noodnummers 100 en 101? Dat vraagt minister van Binnenlandse Zaken **Antoine Duquesne** (PRL). De nummers 100 en 101 dienen vrijgehouden te worden voor de noodoproepen zelf. De minister belooft dat politie en brandweer extra inspanningen zullen leveren om andere nummers ter kennis te brengen van de media. ●●● **Marc Eeckhout** zal op 11 juni de nieuwsredactie van Het Nieuwsblad verlaten om in dienst te treden bij de FET. ●●● De 31-jarige **Anja Otte** (ex-De Morgen, ex-Planet Internet en nu eindredacteur van De Laatste Show) komt in Groot-Bijgaarden vanaf juli de redactie binnenland versterken ter opvolging van Peter De Jaegher. ●●● De 26-jarige **Annelies Van Herck** (ex-researcher op Radio 2 en nu journaliste bij 4FM) komt daar naar de mediaredactie ter vervanging van Bettina Hubo. En de 33-jarige **Frank De Graeve** (freelance journalist en later hoofdredacteur van Computer Magazines) komt naar Zipp om er deeltijds te schrijven en deeltijds eindredactie te doen. ●●● **Christophe Boval** verlaat dan weer de redactie van De Standaard. Hij wordt, dichterbij huis en gezin, beleidsadviseur van de provincie West-Vlaanderen voor de relaties met Noord-Frankrijk. ●●● Nog te Groot-Bijgaarden, meer bepaald op de **nieuwsdienst van Het Nieuwsblad**, hebben verscheidene oudere journalisten een 'onvoldoende' gekregen bij de jongste periodieke evaluatie. Sommigen zouden 'niet meer voldoende enthousiast zijn'. In de wandelgangen is sprake van een heuse 'heksenjacht' op oudere redacteurs. ●●● **Gerda Reynaert**, die tot voor kort pers- en promotieverantwoordelijke van de Standaard Uitgeverij was, begint zelfstandig als 'eerste literair agent' in Vlaanderen. 'Er is veel literair talent in Vlaanderen aanwezig, maar Vlaamse auteurs moeten beter begeleid worden. Boeken worden al te vaak onzorgvuldig en te snel in elkaar geflanst'. ●●● Intussen heeft het boek van **Désirée De Poot** 'Gegoven is gegoven' alvast de absolute top van de Humo Top tien gehaald. ●●● **Siegfried Bracke** en **Ben Crabbé** hebben, in navolging van Jan Huys vorig jaar, de 'Wablieftprijs voor Klare Taal' gewonnen. ●●● De journalisten van de FET rekenen voortaan in Euro. De krant heeft van de euro haar 'basismunt' gemaakt en geeft dus alle bedragen binnen de Eurozone voortaan in euro aan. De informatie over de financiële markten geeft de FET al sedert 1/1/1999 in euro aan. ●●● De **Vlaamse Geschillenraad voor Radio en Televisie** heeft voor de zoveelste keer een klacht uit Vlaams Blok-hoek tegen de VRT afgewezen als ongegrond. Volgens de klacht zou VB-voorzitter Frank Vanhecke te hard aangepakt geweest zijn in De Zevende Dag van 28 januari 2001. De Vlaamse Geschillenraad oordeelt evenwel dat 'confrontatiejournalistiek een algemeen aanvaarde techniek is'. Bovendien werd ook minister Gabriëls in dezelfde uitzending eerder 'confronterend' op de rooster gelegd. ●●● En de Raad voor Deontologie van onze eigen AVBB heeft twee klachten tegen FET-redacteur **René De Witte** afgewezen. Beide kaderden in de Super Club-zaak. Volgens de Raad heeft De Witte zich in zijn berichtgeving hierover perfect aan de deontologische normen gehouden. ●●● Een opmerkelijk stukje in de laatste Knack: hoofdredacteur **Rik Van Cauwelaert** drukt integraal een column af die politiek hoofdredacteur Yves Desmet van De Morgen publiceerde in ons Nederlands zusterblad 'De Journalist'. Daarin toont Yves zich niet onmiddellijk van zijn fraaiste zijde. Gaat er prat op dat toen hij hoofdredacteur werd hij onmiddellijk een derde van de schrijvende journalisten de bons gaf. Niet omdat ze slecht waren, wel omdat ze niet in Desmets Hoofdreactionele Visie pasten. ●●● **Desmet** gaf in zijn column ook nog af op 'groeps- en vakbondsculturen' die elk 'veranderingsmanagement' in de weg zouden staan. 'Dat breek je alleen maar door er wat fors tegenin te gaan'. Dat doet **Rik Van Cauwelaert** ook in zijn naschrift bij Desmets column. Tegen de navelcultuur van Zonnekoning Desmet dan. ●●● Nu is het helemaal duidelijk waarom Yves en zijn uitgeefbaas **Christian Van Thillo** beste maatjes zijn. ●●● Anderzijds: moet **Van Cauwelaert** aan Desmet nu geen auteursrechten betalen voor die column? ●●● Op 16 mei wordt in de Kon. Bibliotheek van Brussel een debat gehouden over onderzoeksjournalistiek met **Charles Lewis**, **Walter De Bock**, **Alain Lallemand** en onder voorbehoud ook **Günter Walraff**. Op 31 mei wordt de reportagetechniek van **Egon Erwin Kisch** er literair bekeken door **Geert Van Istendael**, **Jan Brokken** en **Landolf Scherzer**. ●●● Op dinsdag 29 mei van 14 tot 20 uur organiseert de afdeling Antwerpen-Limburg van de WBJ in het Internationaal Perscentrum Vlaanderen, Antwerps Pershuis, Grote Markt 40 te Antwerpen voorstellingen en demonstraties van het allernieuwste **NIKON-materiaal** D1X en D1H. Om 15 en om 18 uur zullen power point presentaties worden gegeven. Daar zal uitleg verschaft worden over technische eigenschappen, pixels, en de nieuwste info inzake beeldtransmissie. In een apart lokaal krijgen persfotografen de kans hun Nikon-materiaal gratis te laten nazien en reinigen.

De IFJ-kaart voor journalisten die grenzen verleggen

WIE KOMT ER IN AANMERKING ?

Elke beroepsjournalist of stagiair die AVBB-lid is (die dus zijn/haar jaarlijks lidgeld heeft betaald) kan een perskaart van de Internationale Federatie van Journalisten (IFJ) aanvragen.

De AVBB is voor België de enige vertegenwoordiger bij de IFJ.

WAT ?

De internationale perskaart wordt afgeleverd door de Internationale Federatie van Journalisten en is geldig voor twee jaar (vanaf de datum van de aanvraag). De kaart biedt een bescherming voor de journalist in het buitenland en is vooral nuttig voor reizen en verblijven in gevaarlijke en/of verre landen. Bij de kaart ontvangt u een boekje met alle adresgegevens van de journalistenverenigingen die aangesloten zijn bij de IFJ. Daar kunt u terecht in geval van moeilijkheden.

Kosten: 700 Bef

HOE AANVRAGEN ?

*** Indien u de kaart dringend nodig heeft en gemakkelijk in Brussel kunt geraken:

Het AVBB-secretariaat kan de kaart voor u opmaken (Steenkoolkaai 9b - 1000 Brussel, Tel. 02/229 14 70). U brengt 700 Bef en 1 pasfoto mee.

*** Indien het allemaal niet zo dringend is:

U zendt een pasfoto naar het AVBB-secretariaat en u schrijft 700 Bef over op rekening 210-0319706-46. Uw internationale perskaart wordt naar uw thuisadres gestuurd.

KONINGSTRAAT 266
1210 BRUSSEL